

Lovforslag nr. L 2. Fremsat den 3. oktober 1979 af Tove Jørgensen (DKP), Jørgen Jensen (DKP) og Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social bistand

(Ændret byrdefordeling mellem stat og kommune)

§ 1

I lov nr. 333 af 19. juni 1974 om social bistand, som ændret senest ved lov nr. 456 af 13. september 1978, foretages følgende ændringer:

1. I § 29 udgår *1. pkt.* og erstattes med følgende:

»I vejledningsarbejdet skal anvendes personer, hvis uddannelse svarer til socialrådgiveruddannelsens indhold og omfang.«

2. I § 73, *stk. 2*, ændres »35 pct.« til: »30 pct.«.

3. I § 73, *stk. 3*, ændres »25 pct.« til: »20 pct.«.

4. I § 133, *stk. 1*, ændres »50 pct.« til: »75 pct.«.

5. I § 133 ophæves *stk. 2*.

6. I § 136 ophæves *stk. 3*.

§ 2

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende med virkning fra den 1. januar 1980.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget er en genfremsættelse af tidligere lovforslag af 17. oktober 1978 (Folketingstidende 1978-79, forhandlingerne sp. 642 og 1620, tillæg A sp. 737).

Hovedsigtet med forslaget er en ændret byrdefordeling imellem stat og kommuner inden for bistandslovens område.

Det er ikke i forslaget forudsat, at der, hvis loven gennemføres, skal ske modregning i de generelle bloktilskud.

Under forudsætning af uændret aktivitetsniveau vil forslaget ikke betyde merudgifter for det offentlige. Lovforslagets gennemførelse vil dog i sig selv kunne motivere til en aktivitetsforøgelse, der imidlertid for en stor dels vedkommende skal modregnes i besparelser til arbejdsløshedsdagpenge og bistandshjælp.

Ifølge svar fra socialministeriet er de økonomiske konsekvenser af lovforslaget følgende, udtrykt i løbende pris- og lønniveau 1978 (årlig fremskrivning kan budgetteres med et tillæg på 8,5 pct.):

1) Kommunernes udgifter til foranstaltninger, for hvilke staten yder refusion i henhold til bistandsloven, anslås for 1978 ved gældende lovgivning at udgøre ca. 13,6 mia. kr.

Den statslige merudgift, der modsvarer den kommunale mindreudgift, anslås til ca. 3,3 mia. kr. ved en gennemførelse af forslagens § 1, stk. 4, om forhøjelse af den statslige refusion fra 50 til 75 pct.

2) Lovforslagets § 1, nr. 6, om ophævelse af maksimumsgrænser for driftsudgifter i daginstitutioner ville i 1978-aktivitetsniveau betyde, at kommunale overskridelser på 142 mill. kr. af gældende maksimumsgrænser ville blive refusionsberettiget. Statens andel beregnes derefter som 75 pct. af 142 mill. kr. = 107 mill. kr., svarende til kommunernes mindreudgift.

3) Konsekvensen for forældrenes betaling af lovforslagets § 1, nr. 2 og 3, nedsættelse af forældrebetalingen for børn i daginstitutioner med 5 procentpoints fra henholdsvis 25 og 35 pct. er beregnet til ca. 120 mill. kr., hvoraf statens andel

udgør 75 pct. svarende til ca. 90 mill. kr. og kommunernes andel udgør 25 pct., eller ca. 30 mill. kr. Nedsættelsen af forældrebetalingen med 5 procentpoints betyder en reduktion af forældrebetalingen med mellem 15,33 og 20 pct.

4) Lovforslagets § 1, nr. 5, om at gøre kommunernes udgifter til administration og rådgivning efter bistandsloven refusionsberettiget kan ikke direkte konsekvensberegnes, bl. a. fordi udgifterne til administration af bistandsydelse og sikringsydelser ikke opsplittes.

Der er derfor i det følgende medtaget samtlige udgifter til administration og rådgivning vedrørende sociallovgivningen. I »Budgetredegørelse 1979« er det offentliges samlede driftsudgifter til administration og rådgivning vedrørende sociallovgivningen for 1978 opgjort til 1.790 mill. kr. i 1979-niveau.

Det antages, at primærkommunernes andel heraf udgør ca. 80 pct. = 1.432 mill. kr., svarende til ca. 1.350 mill. kr. i 1978-niveau. Statens andel heraf udgør 75 pct. eller godt 1,0 mia. kr., svarende til kommunernes mindreudgift.

De samlede økonomiske konsekvenser ved forslaget er statslige merudgifter på ca. 4.500 mill. kr. og kommunale mindreudgifter på 4.380 mill. kr., stadig i 1978-priser. Omregnet til 1980-priser bliver beløbet på ca. 5,3 mia. kr.

Overførslen af 5,3 mia. kr. for kommuneskatter til statsskatter betyder en mere solidarisk fordeling af byrderne til sociale udgifter, således at kommuner, der er ramt af stor arbejdsløshed med deraf følgende lavere skatteprovenu, ikke alene skal bære byrderne af forøgede udgifter over bistandsloven.

Mange personer falder for 26 ugers reglen pr. 1. januar 1980 på trods af jobtilbudsordninger og lignende, og det vil yderligere belaste kommunernes udgifter i henhold til bistandsloven.

Fremmedarbejderrapporten fra Ishøj kommune viser bl. a., at enkelte kommuner er ramt særlig hårdt, og at bloktilskudsordningen ikke i tilstrækkeligt omfang har løst disse problemer.

En ændret byrdefordeling indebærer ifølge svar fra socialministeriet for indkomståret 1977, at skattepligtige indtægter under 120.000 kr., især i København og de store provinsbyer, samlet vil opnå skattelettelse. Skattepligtige indkomster over 120.000 kr. vil få mindre forhøjelser, med undtagelse af København og Århus. For skattepligtige indkomster over 200.000 kr. vil der samlet blive tale om noget større forhøjelser, med undtagelse af København, hvor også disse indtægtsgrupper vil opnå en ubetydelig skattelettelse.

For de laveste indkomster har socialministeriet lavet en stikprøveundersøgelse i 1978, der viser, at indkomster under 71.000 kr. kan få en skatteforhøjelse ved forslagens gennemførelse og modsvarende forhøjelse af statens udskrivningsprocent. Forudsætningen for en skatteforhøjelse er dog, at kommunens udskrivningsprocent er lavere end den laveste marginalskat til staten efter forhøjelsen. For at undgå dette problem bør statens finansiering ikke ske alene ved en simpel forhøjelse af udskrivningsprocenten, men i det mindste bør den laveste marginalskat bibeholdes. Endelig kan staten forøge indtægterne på andre måder end ved højere beskatning af indkomsterne, f. eks. ved ophævelse af fradragsregler, afskrivningsregler eller forhøjelse af selskabsbeskatningen og royalty.

Forslagets samlede virkning vil således betyde en udligning af byrderne mellem rige og fattige kommuner og en overførsel af skattebyrderne fra de laveste til de højeste indkomster.

DKP mener ikke, at problemet med forældrebetalingen løses fuldt ud ved forhøjelser af fripladsgrænserne. Kun ved en generel nedsættelse af taksterne sikrer man, at det ikke kun er dem med de store ligningsmæssige fradrag, der har råd til at benytte sig af daginstitutionerne.

Da forslaget første gang blev fremsat i 1977 var der konstateret ventelister til daginstitutionerne på 72.084, heraf 30.000 akutte behov.

I 1978 var tallet steget til 97.677 på venteliste, og i 1979 er ventelisterne på ialt 115.009, heraf 53.427 med helt akutte behov.

Disse tal stammer fra en række undersøgelser foretaget af Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforening (se Børn og Unge nr. 28 af 26. juli 1979) og er ikke på noget tidspunkt blevet imødegået af hverken socialminister, socialstyrelse eller Kommunernes Landsforening. Alligevel viser de seneste sociale udbygningsplaner, at der kun vil blive bygget 31.854 pladser i de næste 5 år, d.v.s. at det ikke engang svarer til det, der i øjeblikket er behov for. Det er derfor nødvendigt at motivere kommunerne til en hurtigere udbygningstakt.

En forøgelse af daginstitutionssektoren med 30.000 pladser skønnes ifølge oplysninger fra socialministeriet at medføre 5.000 fuldtidsbeskæftigede arbejdspladser.

Ligestillingsrådet har i 1976-priser beregnet, at en udbygning af daginstitutionerne vil betyde en samfundsøkonomisk gevinst på mellem 3.283 og 12.238 kr. pr. børnehaveplads, mens det giver et samfundsøkonomisk tab på mellem 9.793 og 838 kr. pr. vuggestueplads. Uddannelsesudgifter til pædagoger er medregnet i ligestillingsrådets kalkule, og en kapacitetsudvidelse vil således specielt nedbringe ungdomsarbejdsløsheden varigt.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til nr. 1

Efter at bilstandsloven nu har fungeret i over 3 år, har det vist sig, at befolkningen ikke modtager den fornødne rådgivning om de hjælpeforanstaltninger, som de har krav på iflg. denne lov. Da rådgiverne i de enkelte kommuner skal dække et langt større spektrum af hjælpemuligheder end tidligere og bl. a. skal erstatte den ekspertise, der tidligere var samlet i institutioner som mødrehjælp og revalideringscentre m.m., er det nødvendigt, at de gennem deres uddannelse erhverver sig den viden, der er nødvendig for at kunne vejlede andre forsvarligt.

Når særfor sorgen udlægges til amterne efter 1. januar 1980, vil der blive stillet yderligere krav til rådgivnings- og vejledningsarbejdet, der kan blive af vital betydning for de handicappedes senere livsforløb.

Til nr. 2 og 3

Forældretaksterne er alt for høje, og undersøgelser viser, at det fortrinsvis er mennesker med høje indtægter og mennesker, der har indtægter under fripladsgrænsen, der har mulighed for at frekventere daginstitutionerne.

Efter DKPs opfattelse burde daginstitutionerne i lighed med folkeskolen være et gratis tilbud til alle børn. Som et skridt på vejen herimod dette mål foreslås forældrenes andel af betalingen nedsat med 5 procentpoints.

Til nr. 4

Forslaget giver bl. a. kommunerne en mulighed for at føre en ensartet takstpolitik inden for daginstitutionssektoren, idet evt. tilskud til nedbringelse af taksterne vil blive delvis dækket ind af det forøgede statstilskud.

Samtidig medfører den ændrede byrdefordeling, at solidaritetsprincippet får en større vægt i bilstandsloven.

Det bliver ikke den enkelte kommune med det evt. store sociale behov, der med en urimelig stor andel kommer til at dække udgifter i henhold til bilstandsloven på grundlag af egne skatteindtægter. Byrden fordeles derimod på den samlede befolkning.

Til nr. 5

Kommunernes administrationsomkostninger som følge af deres forpligtelser i h.t. bilstandsloven er blevet mangedoblet, både som følge af udvidede forpligtelser som følge af loven, men også på grund af krisens omfang og langvarighed, der har betydet et forøget arbejdspress på de enkelte bilstandskontorer, uden at der er sket tilsvarende forøgelse af personalet. Dette har medført lange

vente- og ekspeditionstider og er især gået ud over de tungeste sager, der ikke får den fornødne sagsbehandling. Det opsøgende arbejde, der hører til en af intentionerne i bilstandsloven, er i de fleste kommuner en illusion som følge af personalemangelen. Da kommunernes sociale byrder er ulige fordelt, skønnes det rimeligere, at udgiften gøres refusionsberettiget, således at det ikke kan betale sig at eksportere sociale problemer til andre kommuner.

Til nr. 6

Bortfaldet af stk. 3 vil medføre, at kommunerne selv får mulighed for at fastsætte normeringerne inden for daginstitution- og plejehjemssektoren i opadgående retning. I øjeblikket er det kun muligt at ændre normeringerne i nedadgående retning, hvorimod forbedringer begrænses af maksimumsreglerne, medmindre kommunerne selv dækker forøgede udgifter 100 pct.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 29 udgår 1. pkt. og erstattes med følgende:

»I vejledningsarbejdet skal anvendes personer, hvis uddannelse svarer til socialrådgiveruddannelsens indhold og omfang.«

§ 29. I vejledningsarbejdet skal anvendes personer, der i kraft af deres uddannelse eller tidligere virksomhed har særlige forudsætninger for arbejdet. Til støtte for vejlederne kan amtskommunens socialcenter stille sagkyndige til rådighed eller i specielle tilfælde selv påtage sig vejledningsarbejdet.

2. I § 73, stk. 2, ændres »35 pct.« til: »30 pct.«.

3. I § 73, stk. 3, ændres »25 pct.« til: »20 pct.«.

§ 73. Børnenes forældre betaler for opholdet efter regler, der fastsættes af socialministeren.

Stk. 2. Betalingen fastsættes således, at den til institutioner for børn under skolealderen udgør 35 pct. af udgifterne til ophold i institutionen, bortset fra ejendomsudgifter og udgifter til husleje og vedligeholdelse.

Stk. 3. For børn og unge i eller over skolealderen udgør betalingen 25 pct. af udgifterne for ophold i institutionen, bortset fra ejendomsudgifter og udgifter til husleje og vedligeholdelse, medmindre der for særlige grupper af institutioner fastsættes en lavere betaling.

Stk. 4. Tilgår der institutionen særlige indtægter, anvendes disse til nedsættelse af forældrenes betaling.

4. I § 133, stk. 1, ændres »50 pct.« til: »75 pct.«.

5. I § 133 ophæves stk. 2.

§ 133. Af en kommunes udgifter til bistand efter denne lov refunderer staten 50 pct.

Stk. 2. En kommunes udgifter til rådgivning og tilsyn efter afsnit II og til administration i øvrigt afholdes endeligt af kommunen.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter regler for afholdelse af udgifter til lægeerklæringer m.v. efter § 17.

6. I § 136 ophæves stk. 3.

§ 136. Udgifterne vedrørende ophold på de øvrige institutioner, der er omhandlet i loven, afholdes af pågældendes opholdskommune og refunderes efter reglen i § 133, stk. 1.

Stk. 2. I udgifterne fradrages ikke de folke-, invalide- eller enkepensionsbeløb, der anses for pensionisternes betaling for ophold på institutionerne.

Stk. 3. Socialministeren fastsætter et maksimumsbeløb for størrelsen af de udgifter, hvoraf statens tilskud efter stk. 1 beregnes.